

5-årsdagen for krigsutbruddet

mellan Frankrike - England og Nazityskland ble passert söndag. De alliertes seier står nå for døren. Men la oss ikke i glederusen glemme at vi etter denne krig både i Norge og andre land står foran den gigantiske oppgaven å bygge en ny verden som ikke må bli herjet av slike voldsomme økonomiske kriser og internasjonalt rettsløse tilstander som de hersket i störstedelen av verden mellom de to verdenskriger. Et brudd med förkrigstidens økonomiske planløshet og nasjonale egoisme må til om vi skal unngå en ny katastrofe. Atlantdeklarsjonens ord må bli virkligheit.

Utviklingen på frontene

skrider nå fram i et så raskt tempo at vi kunne behöve å gi ut "Fri Fagbevegelse" hver annen time om vi skulle holde leserene sjour. Som ukeavis får vi holde oss til de store linjene og gi ut fra at de viktigere detaljene blir kjent på annen måte ettervert som de inntreffer. När dette skrives er Belgia næsten befridd og Holland står for tur. De allierte troppene i Nord- og Sydfrankrike er snart i kontakt med hverandre. Oppmarsjen mot Siegfriedlinjen er i full gang - Maginotlinjen har vi ikke hørt tale om hittil. General Dempsey ved den allierte overkommando sier at de tyske troppene befinner seg i full opploftning og at den tyske overkommando har mistet herredømmet over sine avdelinger. På Balkan hersker det forvirring i de tyskbesatte delene. Tito har avskåret de tre viktigste jernbanelinjene i Jugoslavia og vil snart kunne forene seg med de russiske styrker fram fra øst. I Tsjekkoslovakia vinner de frie strykkene stadig terräng. I Grekenland likeså. På østfrontens nordavsnitt gjør russerne seg klar til å slå et siste og avgjørende knock-outslag. - "V I" kan betraktes som satt ut av spillet. Mellom fredag og tirsdag hadde man ingen flyvende bomber over London, tross våre naziaviers meldinger om det motsatte.

Det ser ut til at de tyske soldatene begynner å forstå at en fortsettelse av krigen nå ikke har annen hensikt enn å utsette Hitlers og de andre krigsforbryternes hengning med noen uker. Officerene har det heller ikke godt, - Churchill sa i en tale nylig at om en tysk general nå blir kalt til Berlin, vet han ikke om det er for å bli forfremmet eller for å bli - hengt. På hjemmekontoret står det ikke bedre til. Den illegale aktivitet er øket og mange tidligere socialdemokrater samt lærere og geistlig arrestert. Selv Göring skal være falt i unåde. "Totalmobiliseringen" kommer for sent og kan ikke stoppe de allierte, når ikke SS-fanatikerne klarer det. Det tales om at Hitler vil forsøke gas- og bakteriekrig. Så overlegne som de allierte nå er i luften, ville ikke slike metoder bli verst for opphavsmennene.

Finsk-russisk våpenstillstand.

Som takk for det eikelauvet Mannerheim fikk forleden, mottok Hitler i forrige uke beskjed fra den finske regjering om at den diplomatiske forbannelsen Finnland - Tyskland var brutt og at de tyske troppene måtte pakke seg ut av Finnland innen 14 dager. Vi skal ikke her gi oss inn på noen lengre funderinger over hvordan riksksansleren reagerte på denne oppmerksomheten fra finsk side. Det kan jo forresten godt hende han har mistet evne til å reagere på noesomhelst. Så meget som han har hatt å stå i den siste tiden, skal vi ikke klandre ham om han har oppbrukt sitt tidlige, ganske livlige temperament. Av æren og skjær selvoppofrelse har han latt tyske soldater blø for Finnland, Frankrike, Romania, Norge og mange andre land. Og så er de alle like utakknomlige. Slike ting må ta på nervene. Vi har allikevel vanskelig for å tro at riksksansleren er blitt så komplett utilregnelig at han er enig med "Fritt Folk" og "Aftenposten" i at Finlands brudd bare betyr en lettelse for Tyskland. Han har nok oppfattet at 30 finske divisjoner kan være bra å ha i denne trengselstida. Dertil kommer at de 160 000 mann som tyskerne har i Nord-Finnland nå må redde seg over til Nord-Norge, hvor deres militære verdi blir ytterst tvilsom. - Norge er i det hele tatt i ferd med å utvikle seg til en slags koncentrasjonsleir for tyske tropper. Mens det tredje rike kjemper sin döskamp, blir Norge fylt med tyske soldater som ikke - eller i hvert fall bare i ytterst små personer - kan hipe i nå hjem før krigen er slutt. Ikke for det, vi tror ikke troppene gråter over at de kan gå her og feriere og leke krig på alle slags rare mäter. --

En skal naturligvis ikke forsverge noe, men må vel kunne gå ut fra at Hitler ikke forsøker seg med noe kup i Finnland. Det ville neppe bli særlig vellykket. Mannerheim har adskilige autoritet blandt de tyskvenlige finske generalene. Og det finske folk må nå ha fått mer enn nok av den skjebnesvængre kappolitikken som president Ryti praktiserte før et par måneder siden. Ryti var forresten allerede i 1941 ikke så nøyeregnede da det gjaldt å få trukket Finnland med i krigen mot Sovjetsamveldet. Følgende historie fra langang skal være pålitelig: Politimestern i byen Vasa på den finske vestkysten fikk en dag på våren 1941 meddelelse om at tyske tropper var iferd med å laste land tropper og krigsmaterill i byens havn. Han ringte straks til den daværende innenriksminister og spuret hvordan han skulle forholde seg. Innenriksministeren svarte at han ikke hadde ringeste kjendisep til baken, men at han for sikkerhets skyld skulle ringe utenriksministeren. En time senere fikk politimesteren ordre om å la tyskerne få passere. - I finske opposisjonskretsér forteller man ofte denne historien og mener at den er en av de mange bekrefrelsene på at Ryti, Tanner, Rangell og Wittig allerede dengang drev sitt spill delevist bak ryggen på andre ministre og riks-dagsmenn som ikke var fullt så ivrige på å få igang "revansjekrigen". Siden har disse herrer og deres følgesvenner også gått foran når det gjaldt ensrettingen av informasjonstjenesten og den finske presse. Faktisk har de også klart å føre en stor del av det finske folket bak lyset. Nå er det slutt med denne katastrofepolitiken. Finnene må nok betale dyrt for at de ikke tidligere har vært i stand til å framtvinge en kursendring. Landet redder antagelig sin selvstendighet - russerne er neppe interessert i å innlemme Finland i Sovjetsamveldet. Men hele verden venter at finnene foretar en stor rengjøring i sitt land og gjør ørlige forsök på å komme til en virkelig forståelse med russerne.

Utenriksminister Trygve Lie har gratulert de Gaulle med Paris befrielse. Et lykkeönskingstelegram er også sendt utenriksminister Spaak etter at Brüssel ble befridd.

Lars Evensen er blitt sjef ved det norske flyktningkontoret i Stockholm. Den svenske Norge-hjelpens innsamlinger har nå passert 31 millioner kroner. Norske quislinger flykter i stadig større antall til Sverige. Blant de som sist skal være kommet dit etter forlydende selveste generalmajor Mystad. Vi går ut fra som en selvfølge at de svenske myndigheter tar godt vare på disse eksistenser. De må holdes arrestert eller internert så lenge krigen vører, sådu ikke får anledning til å drive angiveri eller annen forredersk virksomhet i Sverige. Siden får det bli de svenska og norske myndigheters oppgave å finne ut hva som senere skal gjøres med dem.

Franco har avsverget all forbinnelse med nasjonal-socialismen. Det var litt sent, hr Franco. I Danmark skriver Fritz Clausens avis at det ikke bare er hederlig, men klokt å bytte standpunkt når man har tatt feil. "Men gjør det i tide", sier avisen tilslutt. - Det var litt sent hr Clausen.

Blandt våre hjemlige forrædere gripes nervositeten om seg. Noen blir feberaktig opphisset og frekke. Andre er mistenk somme overfor hverandre og redde. Blandt de "komiske" lederne i Landsorganisasjonen er det også uro. Fossum er som kjent avsatt fra hvert som "låndsleder" for N.S. faggrupper, d.v.s. de rene partigrupper som fins hist og her blandt de organiserte. En fylkesfører Olav M. Hoff er utnevnt i hans sted. Det har ingen interesse for oss hvem av forræderne som figurerer som "komiske" faglige "førere". De skal alle sammen snart få sin dom. Det er i en forutfølelse av dette at "Norsk Arbeidsliv" skriver: Synden straffer seg sjøl og blir vitterligere straffet. Dette gamle bibelord har gyldighet overalt og til alle tider. Det vet av erfaring vi synder".

Fra hjemmefronten:

Vallø evakueres. Tyskerne har gitt ordre til at befolkningen ved Vallø oljeraffineri skal evakueres. Det går rykter om at man venter opp en båt med råolje og at raffineriet skal settes igang.

I Fredriksstad og Tønsberg har tyskerne beslaglagt mange privatthus.

I Fredriksstad er også Folkets hus 3.etasje rekvirert. En venter innrykk av tyske tropper fra Nord-Norge.

VORMDAG.

sida. 3.

I Drammensdistriktet er flere ungdomsgutter, som var rømt under arbeidsmobiliseringen, arrestert ved politirazzia. En av politifolkene er senere funnet død.

En stempelingsmaskin som skulle benyttes ved den nye planlagte ungdomsutstyrningen, ble forleden bortført fra et kontor i Oslo av "reparatører", som oppga å skulle hente den til repressjon.

Stengingen av hoteller og pensjonsater på landsbygda vett en ennå ikke sikker hensikt med. Den sannsynligvis er det tyskernes hensikt å beslaglege sengøyet for å sende det til utombøde i Tyskland.

N.S. arkiv i Moss skal ifølge en melding over London være stjållet ved et innbrudd i rådhuset.

For en tid siden ble en døddrukken mann funnet i rennestenen i sentrum. Han ble innbrakt på Rikshospitalet, politistasjon. Legitimasjonskortet lød på Lars Bjørheim, Prisdirektør. Etterforskningen skal ha brukt på detrene at herr prisdirektøren har 15 fl. brennevin i vannen til representasjon. Av disse drikker han en halv flaskje pr. dag selv. Resten går til representasjon.

Ten nye barnafilmen "De gutter og de gjante" er tvers igjennom et nazi-produkt og er selvsagt blokkert. Hovedrollen spilles av Else Budde som kan künster med gutta fra før. Etter en noe droget skilsmisses giftet hun seg med nazisten Sophus Noregs senior. Den nye lykka varer i 2 måneder. Den noe tilarskommebrudgom fant det i lengden noe strevsomt i konkurrere med minst fire frontkjempere og nazipamer om sin kones gunst. Hun slakster forøvrig på det berømte eplet som ikke faller langt fra stammen. Hennes mor, fru Kahr Mæda som har påtatt seg å sørge for et sykepleierskeme fir del i nyordnings velsignalser, har for lengst installert seg i pleierkernes rekrasjonsheim i Asker der hun holder bakanaler med tyske offiserer. "Hun rekreasjer" seg alle på hele standens vegne.

Hilken Meyer er blant de "Kampfellen" som søker i undra seg sesjon til hirdens oppdriftsvern. Hittil skal han no greid seg ved tyskernes hjelpe, men det er ikke et blått lys ---

Damanti.

Art. i "Norge" Brann i rosernes leir" Det nazistiske firma art. omhandler skal være Chr. Hauge & Co. A/S og ikke Marstrand Hauge A/S.

Fra hjemmekontinent ledelse:

Vi har tidligre gitt paroler for hvordan bedriftslederne skal forholde seg til den hjemmekontinenten av bedriftene som arbeidskontorene har satt igang, med henblikk på å skaffe folk til arbeidsinnseksjonen.

Men selv om bedriftslederne legger alle de vanskligheter som kan tenkes for arbeidskontoret, er det rådlettid knert at arbeidsdirektoratet vil være i stand til å skrive ut folk fra visse næringsgrenser. Det er derfor en nasjonalplikt for enhver innen disse arbeidsområder å kreffe sine forholdsregler i tide. Det som står i fare for å bli utskrevet, må snarest forsvinne over i andre yrker hvor de er sikre mot utskrivning.

Enhver som ser denne parolen pliktig til gjøre den kjent overfor venner og bekjente som arbeider i de bedrifter som er nevnt nedenfor.

De bedrifter som først skal undervises et følgende arbeidsdirektorats plan følgende:

- 1) Fabrikker som framstiller kosmetiske artikler og toaletterartikler.
- 2) Fabrikker for framstilling av lærprodukter. 3) Lekotøysfabrikker. 4) Portefölje- og etudefabrikker. 5) Reiseeffekt- og rammedefabrikker.
- 6) Bedrifter for framstilling av reklameartikler. 7) Bedrifter for framstilling av suvenirer. 8) Hanskefabrikker. 9) Flagg- og flaggdukfabrikker.
- 10) Framstilling av sjøsugere. 11) Glassfabrikker. 12) Sjokolade- og sukkerfabrikker. 13) Tekstil- og kjemiske fabrikker. 14) Belte-, slips- og skjorte-fabrikker. 15) Mat- og vektfabrikker. 16) Trevardefabrikker. 17) Konfeksjonsfabrikker. 18) Trikotøsfabrikker. 19) Sportsartikelfabrikker.
20. Så godt som alle håndverksbransjene.
21. Datalj-, engros- og generalimportører innen manufaktur, jernikk, skotøy, leirvarer, biler, glass og støktsy, kontorsvarer, kartvarer, papir. Videre bedrifter i følgende transports: Møbler musikk, partyses, skuebinderi, lovarer, kunst, antikvitet, blomster samt matvarer og middelengang.

side.4.

Det daglige brød.

Strevet med å skaffe mat er mer enn noensinne et brennende spørsmål, særlig for de mindre bemidlode husmådre. De lange køene foran matvarebutikkene taler sitt tydelige språk. Vi er nå inne i en årstid som selv i krigstid pleier å lette tilgangen på fødemidler. Men forsyningen til byene er fremdeles minimal. Det er betegnende at potetrasjonene er satt ned til det halve. Og tusner oppnår ikke engang å få dette beskjedne kvantum. De som har midler og muligheter til å skaffe seg ekstra mat fra landsbygden, plikter i dele med dem som ikke er så heldig stillet. Böndene må ikke leve re varene sine til tyskerne, men sørge for at en størst mulig del av produktene kommer det norske folk tilgode. Selv de mindre bemidlede vil forsøke å betale den pris som de økede produksjonsomkostninger og en risikabel transport krever. Men ågerprisene må bannlyses. Svartebörsmentaliteten må ikke få gjøre seg gjeldende. Hver bonde som ikke innser dette, setter en skamflekk på seg selv, som han aldri vil få vekk. Der hvor arbeidernes penger og muligheter ikke strekker til, må arbeidsgiverne og bedriftslederne tre støttende til. Sammen med arbeiderne og funksjonærene må tiltak settes ut i livet som kan være til hjelpe for alle når det gjelder i skaffe mat.

Mislykket provokasjon.

En ting som ærgerer våre tyske herrer og hjemlige nazister svært, er at det aldri lykkes dem å provosere den norske hjemmefront til uoverlagte handlinger.

Rykten om forestående generalstreik på grunnlag av kortperiodens forlengelse var en tåplig provokasjon. Hadde det lykkes dem å få endel av hjemmefronten med på notene - at det var blitt tilløp til streik enkelte steder - ville tyskerne hatt påskudd til å slå ned på den norske hjemmefront med alle midler. Dödsdommer over gode normenn ville blitt eksekvert, fengsling og husundersøkelser, razziaer i stor stil. Situasjonen på fronten gjør dem desparate. De gjør bare ikke regning med at vi har en fast hjemmefront. Vi har lært av bitter erfaringer at det ikke lar seg gjøre å sette igang ting her hjemme, uten i full forståelse med den all. overkomm. og den norske regjering. Når tiden er inne vil orden bli gitt og hjemmefrontledelsen vil sørge for de nødvendige paroler. Inntil den tid nå ingen la seg forlede av rykter og provokasjoner til uoverlagte handlinger. En for tidlig igangsett offensiv er værre enn ingen offensiv. Vi må støle på at de som har tråden i sin hånd velger det rette øieblikk for å slå til. Denne gangen gikk det altså ikke med falske rykter og provokasjoner. Politiet var i alarmberedskap og tyskerne hadde planer om placering av mitraljøser i gatene. - Blir det generalstreik noen gang kommer den ikke som et rykte, men i samband med de øvrige planer som tilslutt skal knuse naziveldet i Norge og samle arbeiderne i en

F_R_I_F_A_G_B_E_V_G_E_L_S_E.